

ลักษณะภูมิประเทศและสภาพธรณีสัณฐาน

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดเลย มีภูเขาล้อมรอบตัวเมือง ลักษณะเป็นแอ่งกระทะสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 250 เมตร ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศออกเป็น 3 เขต ดังนี้คือ

1. เขตภูเขาสูง ทางด้านทิศตะวันตกทั้งหมด เริ่มตั้งแต่อำเภอภูกระดึงขึ้นไปอำเภอภูหลวง อำเภอภูเรือ อำเภอท่าลี่ และเขตอำเภอด่านซ้ายและอำเภอนาแห้วทั้งหมด มีความสูงตั้งแต่เฉลี่ย 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล
2. เขตที่ราบเชิงเขา ได้แก่ บริเวณตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอนาด้วง อำเภอปากชม และพื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอภูกระดึงและกิ่งอำเภอภูหลวงเป็นเขตที่ไม่ค่อยมีภูเขาสูงนัก มีที่ราบเชิงเขาพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ มีประชาชนหนาแน่นปานกลาง
3. เขตที่ราบลุ่ม มีพื้นที่น้อยมากในตอนกลางของจังหวัดคือ ลุ่มน้ำเลย ลุ่มน้ำโขง ได้แก่ บริเวณอำเภอวังสะพุง อำเภอเมือง อำเภอเชียงคาน เป็นเขตที่ทำการเกษตรได้ดี มีประชากรหนาแน่นมากกว่าเขตอื่นๆ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นเทือกเขาในแนวทิศเหนือใต้โดยมีที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา ขนาดไม่ใหญ่มากนัก สลับอยู่แนวเทือกเขาเหล่านั้น หินที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่มีอายุมาก เช่น

หินแปรยุคไซลูเรียน-ดีโวเนียน	อายุ 438-378 ล้านปี
หินปูนยุคดีโวเนียนตอนกลาง	อายุ 385 ล้านปี
หินตะกอนและหินแปรชั้นต่ำ	อายุ 360-280 ล้านปี
หินยุคคาร์บอนิเฟอรัส	
หินปูนและหินดินดานยุคเพอร์เมียน	อายุ 286-248 ล้านปี
หินตะกอนยุคไทรแอสซิก	อายุ 220 ล้านปี

และพบหินยุคโคราช บริเวณเขายอดราบอยู่บนหินเหล่านี้ เช่น ภูเขาจิต ภูกระดึง ภูหลวง ภูหอ ภูซัด ภูเมียง (อำเภอ นาแห้ว) เนื่องจากชั้นหินเกือบทั้งหมดวางอยู่แนวเหนือ - ใต้ จึงควบคุมให้เกิดที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาและทิศทางแนวเหนือใต้ด้วย แม่น้ำเลยจึงไหลจากใต้ขึ้นเหนือ

สภาพธรณีวิทยา

หมวดหินที่พบในจังหวัดเลย มีรายละเอียดสังเขป ดังนี้

1. หินห้วยหินลาด (Huai Hinlat Formation) พบบริเวณหินลาด กม.ที่ 109.5 บนถนนสายขอนแก่น-เลย ทิศใต้ผานกเค้า อำเภอภูกระดึง ประกอบด้วยหินกรวดมนเนื้อปูน (Limestone Conglomerate) เป็นหินฐานและมีหินดินดาน หินทรายแป้งและหินสีแดง สลับกับหินดินดานและหินปูนสีเทา มีอายุประมาณยุคไทรแอสซิกตอนกลาง (Upper Triassic Period)

2. หมวดหินภูกระดึง (Phu Kradung Foration) หินแม่แบบที่เชิงภูเขา ของภูกระดึง ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง ประกอบด้วยหินจำนวนมากหินทราย เนื้อละเอียด และหินดินดานง่ายต่อการผุพังจึงทำให้สภาพภูมิประเทศที่ประกอบด้วยหินหน่วยนี้เป็นที่ราบ และมักจะเป็นฐานของสันเขาที่เกิดจากหน่วยหินพระวิหาร มีความหนาประมาณ 800-1,100 เมตร มีอายุประมาณยุคจูราสสิคตอนบน (Over Jurassic Period)

ภาพถ่ายดาวเทียม อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สภาพอุทกธรณีวิทยา

ส่วนใหญ่จะเป็นชั้นหินใต้หินเฉพาะแห่ง (Lacolly Producttive Aquifers) ซึ่งให้น้ำในปริมาณมากพอสมควรเป็นแห่งๆ ชั้นหินอุ้มน้ำส่วนใหญ่เป็นหินใต้น้ำชุดโคราชตอนล่าง (Lower Korat Aquifer:Jik) บ่อลึกประมาณ 60 เมตร ให้น้ำมากถึง 10-50 ลูกบาศก์เมตร/ชม. คุณภาพน้ำดีสามารถดื่มได้

สภาพปฐพีวิทยา

สภาพปฐพีวิทยา ประกอบด้วย ชุดดิน หางดง ชุดดินพาน ชุดดินราชบุรี ชุดดินแม่ลาย มีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรด ปานกลาง ถึงเป็นด่างอ่อนประมาณ 6.0-8.0 กลุ่มดินเหล่านี้มีสภาพพื้นที่ราบเรียบเหมาะสำหรับทำนาไม่มีดินเค็ม

ส่วนกลุ่มดินที่มีสภาพพื้นดินเป็นลูกคลื่น ลอนลาดไปจนถึงเนินเขาเป็นดินร่วนเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง มีการระบายน้ำดีถึงปานกลาง ซึ่งได้แก่ ชุดดินเลย ชุดดินวังไผ่ ชุดดินธาตุพนม ชุดดินด่านซ้าย ชุดดินสันป่าตอง ชุดดินห้างฉัตร ชุดดินโคราช ชุดดินเหล่านี้ เป็นชุดดินส่วนใหญ่ของจังหวัดเลย ที่มีความลาดชัน และมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ซึ่งจังหวัดต้องปลูกพืชตามระบบดิน น้ำ และการบำรุงดินดินที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรของจังหวัดเลย ซึ่งเป็นผลให้เกิดการ ชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่บริเวณอำเภอด่านซ้าย นาแห้ว ภูหลวง ปากชม จึงมีผลกระทบต่อระบบนิเวศ

สภาพอุทกวิทยาของกลุ่มน้ำ

มีการกระจายแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่มาก มีแม่น้ำโขง เืองเลย น้ำหมาน น้ำพอง น้ำสาน ห้วยลำธาร คลอง จำนวน 922 สาย หนองบึง 148 แห่ง น้ำพุ น้ำซับ 72 แห่ง ในฤดูแล้งแหล่งน้ำเล็กๆ ขอดลงเหลือแต่แม่น้ำสายใหญ่ๆ สำหรับลุ่มน้ำในจังหวัดเลยที่สำคัญ ได้แก่ลุ่มน้ำ 3 ลุ่ม ดังนี้

(1) ลุ่มน้ำเลย พื้นที่ 3,891 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 34 ของพื้นที่บนเทือกเขาภูหลวง ไหลผ่านอำเภอภูหลวง วังสะพุง เมืองเลย และไหลลงสู่มแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงคาน มีห้วยสาขารวม 147 สาย อยู่ในเขตอำเภอภูหลวง วังสะพุง เมืองเลย อำเภอเอราวัณ และพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาดูน เชียงคาน และอำเภอหนองหิน

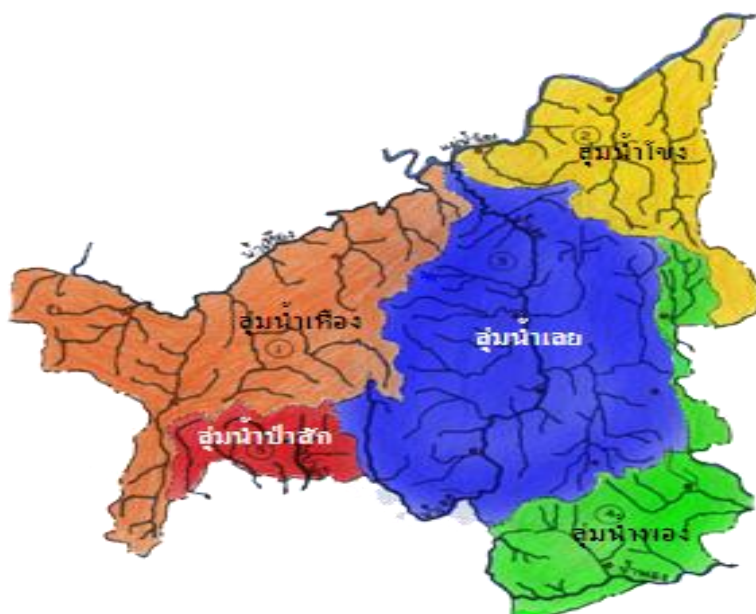
(2) ลุ่มน้ำเหือง พื้นที่ 3,127 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 27.4 ของพื้นที่จังหวัดต้นน้ำอยู่ในเขต

อำเภอหนาแห้วไหลไปอำเภอท่าลี่ลงแม่น้ำโขงที่บ้านท่าดีหมี อำเภอเชียงคาน มีลำห้วยสาขา รวม 163 สายอยู่ในเขตอำเภอหนาแห้ว อำเภอภูเรือ และบางส่วนของอำเภอด่านซ้าย อำเภอเชียงคาน

(3) ลุ่มน้ำโขง พื้นที่ 2,354 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของพื้นที่จังหวัดเป็นช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านจังหวัดเลยไปจังหวัดหนองคาย มีลำห้วยสาขา 59 สาย อยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน และปากชม

(4) ลุ่มน้ำพอง พื้นที่ 1,476 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของพื้นที่จังหวัด มีลำห้วยสาขา 67สาย อยู่ในเขตอำเภอภูกระดึง อำเภอผาขาว และบางส่วนของอำเภอหนองหิน อำเภอนาดัง

(5) ลุ่มน้ำป่าสัก พื้นที่ 576 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.0 ของพื้นที่จังหวัด มีลำห้วยสาขา 48 สาย อยู่ในเขตบางส่วนของอำเภอด่านซ้าย

สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดเลยอยู่ใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคมจะมีลมมรสุมหรือแนวปะทะโซนร้อน (Inter Tropical Convergence Zone: ITCZ) พาดผ่านทำให้มีฝนตกติดต่อกันหลายวัน และบางครั้งจะมีพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cycloen) เคลื่อนเข้ามาผ่านเป็นครั้งคราวซึ่งจะมีฝนตกหนัก ปริมาณฝน 5 ปี (พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559) ฝนตกมากที่สุดในปี พ.ศ. 2556 วัดได้ 1,548.5 มม. จำนวน 110 วัน และฝนตกน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2558 วัดได้ 895.3 มม. จำนวน 112 วัน

อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 43.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2517 และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ -1.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517 ช่วง 5 ปี ย้อนหลัง (พ.ศ. 2555 – 2559) อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 43.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2559 อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 5.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2557 และในปีพ.ศ. 2560 อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 39.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2560 และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 12.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560

ลักษณะทางกายภาพ

ที่ตั้งและขนาด

ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 520 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 11,424 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7,140,382 ไร่

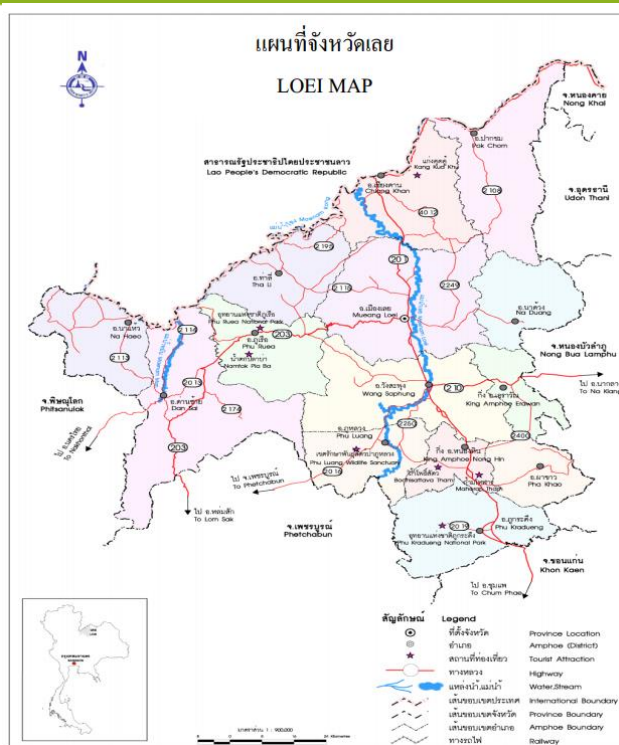
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เขื่อกเขาเพชรบูรณ์ อำเภอลำหมั่งเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอนครไทย อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อำเภอสรีบุญเรือง อำเภอสวรรณคูหา อำเภอนากลาง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอภูผาม่าน อำเภอสี่ชมพู จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดเลยมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)ความยาว 197 กิโลเมตร มีแม่น้ำโขง แม่น้ำเหือง และแนวสันเขาเป็นแนวพรมแดนติดต่อกับแขวงไซยะบูลี และแขวงเวียงจันทน์ ของ สปป.ลาว

- แม่น้ำโขงระยะทางยาว 71 กิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอลำปาง และอำเภอลำเชียงคาน
- แม่น้ำเหืองระยะทางยาว 123 กิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอท่าลี่ อำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอลำหมั่ง
- แนวสันเขาในอำเภอลำหมั่งมีความยาว 3 กิโลเมตร

อำเภอที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ได้แก่

อำเภอลำปาง	ติดต่อกับบ้านวัง เมืองหมื่น แขวงเวียงจันทน์ (ระยะทางระหว่างแขวงเวียงจันทน์กับอำเภอลำปาง ประมาณ 160 กิโลเมตร) ซึ่งมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอท่าลี่	ติดต่อกับบ้านเมืองหม้อ เมืองแก่นท้าว แขวงไซยะบูลี (ระยะทางระหว่างแขวงไซยะบูลีกับอำเภอท่าลี่ประมาณ 210 กิโลเมตร) มีแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอเชียงคาน	ติดต่อกับเมืองสานะคาม แขวงเวียงจันทน์ (ระยะทางระหว่างเมืองสานะคามกับอำเภอเชียงคาน ประมาณ 3 – 5 กิโลเมตร) ซึ่งมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอด่านซ้าย	ติดต่อกับบ้านนาข่า เมืองบ่อแต่น แขวงไซยะบูลี ระยะทางระหว่างเมืองบ่อแต่นกับอำเภอด่านซ้าย ประมาณ 30 กิโลเมตร
อำเภอลำหมั่ง	ติดต่อกับบ้านหม้อเมืองแพร์ เมืองบ่อแต่น แขวงไซยะบูลี มีระยะทางระหว่างเมืองบ่อแต่นกับอำเภอลำหมั่ง ประมาณ 40 กิโลเมตร
อำเภอภูเรือ	ติดต่อกับเมืองแก่นท้าว เมืองบ่อแต่น แขวงไซยะบูลี

ลักษณะการปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ 89 ตำบล (ไม่รวมตำบลกุดป่องซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล) 918 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 27 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง

จังหวัดเลยแบ่งการปกครองเป็น 14 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองเลย		
2. อำเภอวังสะพุง	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	22 กิโลเมตร
3. อำเภอท่าลี่	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	46 กิโลเมตร
4. อำเภอเชียงคาน	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	48 กิโลเมตร
5. อำเภอด่านซ้าย	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	82 กิโลเมตร
6. อำเภอภูกระดึง	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	74 กิโลเมตร
7. อำเภอปากชม	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	92 กิโลเมตร
8. อำเภอภูเรือ	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	49 กิโลเมตร
9. อำเภอนาแห้ว	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	117 กิโลเมตร
10. อำเภอนาดูน	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	37 กิโลเมตร
11. อำเภอภูหลวง	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	50 กิโลเมตร
12. อำเภอผาขาว	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	63 กิโลเมตร
13. อำเภอเอราวัณ	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	42 กิโลเมตร
14. อำเภอหนองหิน	ห่างจากตัวจังหวัดเลย	47 กิโลเมตร

ด้านประชากร

จำนวนประชากร 638,671 คน เพศชาย 320,302 คน เพศหญิง 318,369 คน

จำนวนบ้าน (หลัง) 225,953 ครั้วเรือน

(ข้อมูล ณ วันที่ 9 กันยายน 2563)

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน แยกรายอำเภอ

จังหวัดเลย

ณ วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2563

ที่	จังหวัด / สำนัก/ทะเบียน	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	จังหวัดเลย	320,302	318,369	638,671	225,953
2	อำเภอเมืองเลย	61,639	61,338	122,977	51,306
3	อำเภอนาดบัว	13,358	13,142	26,500	8,913
4	อำเภอเชียงคาน	30,354	30,668	61,022	22,037
5	อำเภอปากชม	21,335	20,808	42,143	14,237
6	อำเภอด่านซ้าย	26,015	25,319	51,334	17,756
7	อำเภอนาแห้ว	5,893	5,795	11,688	3,923
8	อำเภอภูเรือ	11,496	11,033	22,529	8,731
9	อำเภอท่าลี่	14,051	14,104	28,155	10,705
10	อำเภอวังสะพุง	55,304	56,181	111,485	38,114
11	อำเภอภูกระดึง	17,354	17,141	34,495	11,356
12	อำเภอภูหลวง	12,659	12,370	25,029	7,653
13	อำเภอผาขาว	21,199	21,051	42,250	11,860
14	อำเภอเอราวัณ	17,046	17,028	34,074	11,391
15	อำเภอหนองหิน	12,599	12,391	24,990	7,971